

vkupno z denarničarjem vsa pisma v prejemkih in izdavih, sestavlja vkupno z denarničarjem blagajniške preglede in sklepe računov, in ima poseben ključ do društvene denarnice.

§. 11. Za tisti čas, ko bi bil kateri izmed teh opravičnikov zadržan, ima tistega mesto dopolniti nja namestnik, kateri pa ima potem iste pravice in nosi tudi isto odgovornost.

§. 12. Občni zbor sme ude načelstva, kadar mu se potrebno zdeva, ali vse skupaj ali pa vsakega posebej od njih opravi odstaviti. Poslednji pa imajo pravico, ako se jim pri tem krivica godi, terjati za to odškodovanja na podlagi pogodbe, ki so jo z društvom sklenoli.

§. 13. Ako jih pa nadzorno svetovalstvo odpravi, do česar tudi pravico ima, mora potem občni zbor, ki se ima v kratkem sklicati, v tej reči končno odločiti.

§. 14. Udje načelnštva dobivajo za svoje opravila plačilo, za katero so se z društvom pogodili. —

Državni zbor.

Seja 72. Goriški poslanec grof Pace se je odpovedal volitvi v centralno komisijo za vrvanje zemlj. davka.

Pravda s poslancem Schöffelnom, ki ga je sodnija pred se klicala, je mirno iztekla, ker je zatočenec meseca okt. razglasil v „mesečniku za gozdarske zadeve“ pismo, v katerem izreka, da ni on v volilnem shodu 9. jul. t. l. žalil minister-skih uradnikov, češ, da so za posel nesposobni in spačeni, marveč so le novine krivo posnele nja govor. Vsled te izjave je pritožba nazaj vzeta.

Predlog poslanca Roserja, da se zastara osnova avstrijskih zastavnic razmeram časa primerno predela, je bil sprejet in gospodarskemu odseku v pretres izročen.

Nadaljuje se razgovor o delniški postavi. Zastran časa, kedaj da se ima bilanca (pobot) izdelati in predložiti (§. 185.), je obveljal odborov načrt, da se bilanca sestavi „vsaj v prvih 6 mesecih“ po preteklem prvem gospodarskem letu. Poslanec Neuwirth je predlagal, naj bi se vzelo namesto v 6 „vsaj v prvih 4 mesecih“, da bi akcijonarjem ne bilo treba poldrugo leto čakati na prvo bilanco, pa ni obveljalo. — Nasproti je pa obveljala Neuwirthu prememba določbe a) §. 185. da se namreč dividende (deleži) akcijonarjem le iz resničnega, ne pa iz domišljenega kapitala izplačujejo; vsled tega se mora tudi v bilanci povzeti stan premoženja, kakoršen je v resnici, ne pa po številkah, ki za čas sestavljene bilance resnične več niso. Drugi §§. so bili brez premembe sprejeti. Določba §. 190, da odloči pri glasovanju v obnem zboru nadpolovična večina navzočih akcijonarjev, „če društvena pogodba kaj drugega ne določuje, pri čemur je ostati“, se je po dr. Herbstovem predlogu spremenila tako-

le: „Na kolikor pa društvena pogodba večje število k veljavnemu sklepanju v obnem zboru tirja, naj pri tem ostane“. To ima odbor v novič pre-tresti in predložiti. Stvar je pa važna, kajti po prvotnih besedah §. bi se bile lahko raznim sleparijam vrata na stečaj odprla, ako bi n. pr. po društveni pogodbi pripuščeno bilo le majhno število navzočih akcijonarjev.

Seja 73. je bila v mnogem oziru prav mikavna, ker je vlada s pomočjo skrajne desnice (federalistov) in skrajne levice proti središču opravičnih svetovalcev pri enem §. delniške postave zmagala, potem ker je min. Stremayr na neko vprašanje odgovoril, iz odgovora pa slabo plačani duhovniki pozvedajo, da še bodo — dolgo čakali; slednjič ker je poslanec, dekan žl. Pflugel, ministru pravosodja in liberalni stranki prav dobro zasolil. —

Na vprašanje, zakaj da že v letošnjem drž. proračunu ni postavljen znesek, ki ga bodo župnije in samostani v cerkveni fond plačevali, je odgovoril min. Stremayr, da se to zato zgodilo ni, ker ni zadosti vedeti, koliko da naj vsaka župnija plačuje, ampak treba tudi določiti, koliko da še naj obdačencu za preužitek ostane, kar še pa dozda ni mogoče bilo določiti. Potem takem se še prav ne ve, koliko da se bo enim vzelo in koliko drugim dalo. — Kadar bo vse to določeno, potem sledi dodatek k proračunu pod donečim imenom: „obdačenje župnij“ za leto 1875.

Nadaljeval se je razgovor o delniški postavi. Najpred se je po odborovem nasvetu zavrgel predlog Neuwirthov, da se §. 185. a) spremeni; toraj ostane prejšnja določba, da se deleži delé, kakor kaže bilanca dobiček, če tudi ni v vsem resničen. — Pri §. 191. si je odborova manjšina prisvojila proti večini določbo vladnega načrta, ki je manjšini delničarjev na korist, ker določuje v 6. odstavku, da zamore manjšina delničarjev enega izmed sebe v nadgledno svetovalstvo spraviti, če je ta pri volitvi vsacega svetovalca posebe vsakokrat vsaj četrti del glasov dobil. V tem slučaju stopi on brez nove volitve na poslednje mesto svetovalcev. — Pri glasovanju po imenih je bil ta odstavek s 128 glasovi proti 93 sprejet. Nja praktična vrednost se kaže v tem, da bi, kakor je drž. pravdnik in poslanec Lienbacher bistroumno razložil, manjšina delničarjev brez te določbe nikoli ne mogla poslužiti se pravice, ki jih ta postava podaja. Po §. 224. c) namreč smejo delničarji, ako znaša vrednost njih akcij 10. del društvenega premoženja, po izvoljenem pooblaščenju društvene knige pregledovati, ako poprej dokažejo, da stvar ne gre v redu. Kako bi pa mogli to dokazati, če nemajo v naglednem svetovalstvu moža, ki ima priliko, prepričati se o tem, kako da se gospodari.

Pred tem sklepom je dekan Pflugel, ki je tudi za to določbo glasoval, ministru pravosodja in liberalnemu poročevalcu z Bukovine v prav zasoljeni besedi pod nos dal. Ker je poročevalec

akcijske postave iz začetka ongovil, da je vera v čudeže tudi denarnega poloma kriva, češ, da so ljudje preveč lahkoverni bili, je dekan Pflügel pokazal tiste, ki so ljudem pogum dajali, ki pa niso duhovniki bili, marveč vladni možje, ki so v zbornici predigovali o čudežih gospodarskega napredka v Avstriji, odkar imajo krmilo v rokah ustavaki. In ker je minister pravosodja g. dekana zasegal, da naj on s svojimi tovarši rajši za to skrbi, da ne bodo ljudje več tako lahkoverni, mu je dekan odvrnil, da prosto ljudstvo, s katerim ima on s svojimi duhovskimi tovarši v cerkvi opraviti, ni bilo opeharjeno na borzi in pri bankah, nego le visoka in najvišja gospôda, toraj bi bil — pravi dekan — g. minister pravosodja prav za prav moral svojemu tovarišu, ministru nauka, naročiti, da se naj po visocih šolah uči, kako da se višji stanovi sleparij varujejo. Slednjič — pravi dekan šaljivo — se je g. minister pravosodja tudi v tem zmotil, ker je hotel njega — dekana — podučevati, kaj da je nja dolžnost, ko spadajo taki poduki po najnovšem c. k. cerkvenem pravu v področje ministra za nauk in bogočastje. — Kar so iskali, so dobili.

Seja 74. Prvosodnik naznani, da je poslanca žl. Agapoviča mrtud na srečadel in je nagloma umrl. Stavljene so bile 3 interpelacije: Dr. Heilsberg-ova, ali ne bi kazalo, znesek za obravnavo v malenkostnih stvarih zvišati na 50. gld.; Čokova zastran železnice s Trbiža in od one strani z Vidma v Pentebo; dr. Rusova do ministra za nauk in bogočastje, kedaj da bo več lukinj v konfesijskih zadevah zadelanih, ker manjka postave, kako vravnati kat. bogoslovne fakultete, kako izobraževati kandidate duhovskega stanja, zastran cerkv. patronstva, uprave pri cerkvenem in župnijskem premoženju in osnovanja farnih srenj. — Vidi se, da hočejo liberalci po vsej sili iz državnega zbora napraviti cerkveni zbor in najvišje sodišče za vse cerkvene zadeve. —

V svojem in svojih tovarišev imenu podpera dr. Klepš predlog, da se staro-katoličanom ali bolje zastarelim katoličanom pravice „verske družbe“ podeli, češ, da so ti odpadniki državi koristni, ker se borijo za svobodo države proti — Prusom? ne, ampak proti stranki — pravih katoličanov, ki častijo v papežu nezmotnega učenika vseh vernikov. Stvar se konfesijskemu odboru v pretres izroči, toraj bomo še enkrat čuli in videli, kako da se — otrobi vežejo.

Potem se je delniška postava za nekoliko §§. naprej porinula, pri §. 206. a) pa zopet običala. Po nasvetu poslanca Gomperca se spremeni §. 192. tako, da se nadglednemu svetu ne zagotovi naravno nagrada iz čistega preostanka, ampak v obče le po sklepu občnega zbora po preteklem prvem upravnem letu. — Drugi §§. govorijo o dolžnostih in odgovornosti nadglednih svetovalecev. Pri §. 204. obvelja prememba od poslanca Gomperca nasvetovana, da so namreč

nadgledni svetovalci porok le za škodo, ki izvira iz namišljene ali vnevarne zamude v izvrševanju njih dolžnosti, v tem ko jih je odborov načrt hotel odgovorne storiti sploh za vsako škodo, ki društvo zadene.

Dopisi.

Iz Maribora. Tajčar Mihal Wretzl, „paverski kmet“ in strah Nr. II., je dobil „orden“ za zasluge pri šolstvu. Ni sicer kake knjige za šolo spisal ali novo motovilo za računstvo izumil, da bi zasluge za „šolstvo“ imel; zaslug si je pa vendar pridobil s tem, da je s poslancem g. Brandstetterjem v zvezi na noge spravil novo šolo v Radvanji blizu Maribora, ktera je izključljivo nemška ter ima poglobljen namen, med zarodniki „paverskih kmetov“, Wretzl novih sosedov, nemštvo širiti. In to je res zasluga! Ker se namreč po drugih narodnih šolah in menda tudi v magdalenski predmestni šoli pedagogika vsaj še zaletava v slovenski abecednik, in torej nemškutarjenje vendar kolikor toliko overa, je Wretzl že zdavno sprevidel, da to nič ni, marveč treba za slovenske otroke posebne šole, v kateri pedagogika ednim skokom plane na nemško lojtro, po kateri se mladež v par letih spne do popolne nemške omike. Da je taka odločnost v resnici zasluga, spozna vsak, kdor je tako srečen, da ne ve celó nič o žalostnih uspehih nemških šol za slovensko mladež. Mi torej g. Wretzlenu k prejemu „ordna“ iz srečestitamo, in to tim bolj, ker se dan denešnji zasluge za ljudski blagor tako redko priznavajo in odlikujejo. Ker je Wretzl ob enem pri vsaki volitvi vtepal volilce „paverskega“ stanja med privržence nemškutarskih kandidatov ter tako zopet in opetoma bistveno nemškutarski in liberalni stvari do zmage pomogel, je res poslednji čas bil, da so se na višjem mestu Mihelna Wretzlina spomnili in ga po zasluženju tudi počastili.

Toraj, na mnogaja leta, Mihelnu Wretzl'nu! **Iz Celovca.** († Čast. g. spiritval Karol Dürnwirth.) Gotovo bo mnoge bralce „Gospodarja“ zanimalo zvedeti žalostno vest, da je č. g. Karol Dürnwirth, kn. škof. duh. svetovalec in spiritval v krškem semenišču, dne 11. t. m. umrl. Bil je še le v 46. letu svojega življenja, izgleden duhovnik, v resnici prav vzor kandidatom duhovskega stanja, katerim je bil za duhovskega očeta postavljen. Bolehal je že več let za jetiko, da smo vsi vedeli, da ga prej ali slej zgubimo; pa to nam žalosti ne manjša, ker smo zgubili moža, kakoršnjih je dan denešnji prav malo. Da ne opisujem dalje njegovih zaslug pri vodstvu kandidatov duh. stanja, omenjam le to, da je tudi slovenska domovina v njem zgubila iskrenega prijatelja in marljivega delalca. —

Rojen sicer od nemških roditeljev je pokojni vendar že kot dijak pri rajnem profesorju Janežiču slovenščine tako marljivo se učil, da je